– אך הרי נדרש מהמילה 'טהורה', שאם יֵשׁ לָהּ עֲדִים בְּמְדִינַת הַיָּם אין המים בודקים אותה, ולדבריו נמצא אתה מוציא שם רע על הנשים הטהורות. מתרצת הגמרא, עדים שיודעים שזינתה ולא העידו לֹא שָׁכִיחָא - אינו מצוי, ולכן אין לחשוש שיאמרו האנשים שמפני כך לא אירע לה דבר.

משנה. אשה שקינא לה בעלה שלא תיסתר עם פלוני ונסתרה עמו, אך אומרת שלא זינתה, כֵּיצַד עוֹשֶׂה לָהּ בעלה לבדוק אם זינתה, מוֹלִיכָהּ לְבֵית דִּין שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם – שנמצא בו, וּמוֹסְרִין לוֹ – הבית דין לבעל שֶׁנֵּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שישמרו אותו בדרך לירושלים, מפני שחושש שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ – והרי היא אסורה עליו משעה שנסתרה. דעה חולקת, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לא היו צריכים שנים ללוותו, משום שבַּעֲלָהּ נֶאֱמָן שלא יבוא עָלֶיהָ. ובגמרא יתבאר טעם מחלוקתם.

גמרא. מדייקת הגמרא, מבואר במשנה שבית דין מוסרים לבעל שני תלמידי חכמים ללוותו, תְּרֵי וְאִיהוּ – שני השלוחים והבעל, הָא תְּלָתָא – נמצא ששלושה הולכים עם הסוטה לירושלים. לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ לְרַב – נאמר שממשנתנו יש ראיה לדינו של רב לגבי ייחוד, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא שָׁנוּ שמותר לאשה להתייחד עם שני אנשים, אֶלָּא בָּעִיר, אֲבָל בַּדֶּרֶךְ – מחוץ לעיר, אסורה להתייחד עַד דְּאִיכָּא שְׁלֹשָׁה אנשים, משום שאם יהיו רק שנים, יש לחשוש שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ אֶחָד מֵהֶן לִנְקְבֵיו וילך להתפנות בריחוק מקום משום צניעות, וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן – השני מִתְיַיחֵד עִם הָעֶרְוָה - האשה שאסורה עליו. וממה שמבואר במשנה, ששלחו עם הבעל והאשה שני שלוחים ולא די בשליח אחד, מוכח כדברי רב. דוחה הגמרא, לֹא - אין ראיה מהמשנה לדברי רב, וְהָכָא – במשנה הֵיינוּ מַעֲמָא שלא מספיק שליח אחד, אין זה משום איסור יחוד, אלא כִּי הֵיכִי דְּלֵיהֲווּ עֲלֵיהּ סָהֲדֵי – שאם יבוא עליה בדרך, יעידו על כך בבית דין הגדול ולא ישקו אותה את המים.

מדייקת הגמרא, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אין - שלחו בית דין דווקא תלמידי חכמים, אבל כּוּלֵּי עָלְמָא – סתם אנשים, לֹא היו שולחים. לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ לְאִידָךְ דְּרַב - נאמר שממשנתנו יש ראיה לדין אחר שאמר רב לגבי ייחוד, דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא שָׁנוּ שמותר לאשה להתייחד עם שני אנשים, אֶלָּא כְּשֵׁרִין - עם אנשים שמוחזקים כשרים, אֲבָל פְּרוּצִין - עם אנשים שפרוצים בעריות, אֲפִילּוּ עִם עֶשְׂרָה נָמֵי לֹא - אסורה להתייחד, כיון שאינם מתביישים אחד מהשני, וחוששים שיבואו לידי איסור. ואכן מַעֲשֶׂה הָיָה וְהוֹצִיאוּהָ עֶשְׂרָה בְּמִטָּה – עשרה אנשים פרוצים הוציאו אשת איש מהעיר במיטה כדי לזנות עמה, הרי שאינם מתביישים בדבר. וממה שמבואר במשנה ששלחו עם הבעל והאשה דווקא תלמידי חכמים, מוכח כדברי רב. דוחה הגמרא, לֹא - אין ראיה מהמשנה לדברי רב אלו, וְהָכָא – במשנה הֵיינוּ מַעֲמָא ששלחו דווקא תלמידי חכמים, משום דְּיֵדְעֵי לְאַתְרוֹיֵי בֵּיהּ – שאם יראו שרוצה בעלה לבוא עליה בדרך, ידעו לשכנעו ולומר לו שאם יבוא עליה לא ישקו אותה.

שנינו במשנה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּעֲלָהּ וְכוּ', אין מוסרים לו שלוחים כיון שנאמן שלא יבוא עליה בדרך. תַּנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּעֲלָהּ נֶאֱמָן, ולומד זאת מִמַּקֵּל וָחוֹמֶר, וּמָה נְּדָה שֶׁהִיא בִּכְרֵת – שאסורה על בעלה באיסור חמור שעונשו כרת, אף על פי כן בַּעֲלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ – שלא יבוא עליה בזמן שהיא נדה. סוֹטָה שֶׁהִיא בְּלָאו – שאסורה על הבעל באיסור לאו שהוא איסור יותר קל, לֹא כָּל שֶׁכֵּן שיהיה הבעל נאמן שלא יבוא עליה. שואלת הגמרא, וְרַבָּנָן הסוברים שהבעל לא נאמן וצריך שני שליחים, מה ישיבו על הקל וחומר. משיבה הגמרא, רבנן סוברים שהִיא הַנּוֹתֶנֶת – החילוק שהבאת בין חומר האיסור בנדה לחומר האיסור בסוטה, הוא הסיבה לומר שהדין כפי שאנו אומרים, שֶׁנְּדָה דִּכְרֵת – כשהיא נדה שאם בא עליה עונשו כרת, חֲמִירָא לֵיהּ וּמְהֵימַן – האיסור חמור בעיניו ולכן נאמן שלא יבוא עליה. אך סוֹטָה דִּלְאו – כשהיא סוטה ואם יבוא עליה לא עבר אלא על לאו, לָא חֲמִירָא לֵיהּ וְלָא מְהֵימַן - אינו חמור בעיניו, ולכן אינו נאמן שלא יבוא עליה, ואסור לו להתייחד עמה בלא שני עדים.

מקשה הגמרא על הברייתא שהביאה, וְרַבִּי יְהוּדָה מַקֵּל וָחוֹמֶר מַיְיתֵי לָהּ – וכי רבי יהודה למד שהבעל נאמן מקל וחומר, וְהָא רַבִּי יְהוּדָה מַקְּרֵאי מַיְיתֵי לָהּ – והרי מצאנו שלמד זאת מפסוק. דְּתַנְיָא בברייתא אחרת, נאמר בפסוק לגבי סוטה "וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן", מבואר שמִן הַתּוֹרָה הָאִישׁ לבדו מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ הסוטה לבית דין הגדול, ואין צריך שנים שילוותו. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים – מדרבנן מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, משום שחוששים שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ. רַבִּי יוֹסֵי חולק וְאוֹמֵר, אף מדרבנן אין צריך שנים שילוותו, אלא בַּעֲלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ שלא יבוא עליה, ולומד זאת מִמַּקֵּל וָחוֹמֶר, וּמָה נְּדָה שֶׁהִיא בִּכְרֵת, סוֹטָה שֶׁהִיא בְּלָאו, לֹא כָּל שֶׁכֵּן שנאמן. אָמְרוּ לוֹ חכמים לרבי יוסי, לֹא – אין ללמוד מהקל וחומר משום שיש לפורכו, אִם אָמַרְתָּ בִּנְדָּה – מה שמצינו לגבי נדה שבעלה נאמן הוא משום שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהּ הֶיתֵּר – שתהיה מותרת לו לאחר זמן בשטובלת, ולכן לא חוששים שיבוא עליה באיסור, תֹּאמַר בְּסוֹטָה שֶׁאֵין לָהּ הֶיתֵּר – אין ללמוד משם שיהיה נאמן גם לגבי איסור סוטה, שהרי אם יתברר שזינתה תהיה אסורה עליו לעולם, ולכן יש יותר חשש שיבוא עליה בדרך. וְאוֹמֵר – וכן לגבי סוטה יש יותר חשש, כפי שאומר הפסוק "מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְגוֹ'", דהיינו, שיש מתיקות לאדם דווקא בדבר האסור לו, ולכן אין הבעל נאמן שלא יבוא עליה. ממשיכה הברייתא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִן הַתּוֹרָה הָאִישׁ לבדו מֵבִיא אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ". ואם כן קשה, שבברייתא הזו מבואר שרבי יהודה למד מפסוק שהבעל נאמן והולך לבדו, ואילו בברייתא הראשונה מבואר שלמד כן מקל וחומר. מתרצת הגמרא, אָמַר לְהוּ קַל וָחוֹמֶר בְּרִישָׁא – בתחילה אמר להם רבי יהודה שהבעל נאמן מקל וחומר, וּפָרְכוּהָ – ופרכו לו את הקל וחומר, וַהֲדַר אָמַר לְהוּ קְרָא – וחזר ודרש להם כן מהפסוק.

שואלת הגמרא על הברייתא השנייה, רַבִּי יְהוּדָה הֵיינוּ תַּנָּא קַמָּא – שניהם הרי לומדים מהפסוק שהבעל לא צריך עדים, ובמה הם חולקים. מתרצת הגמרא, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ אֲבָל אָמְרוּ – שתנא קמא הוסיף 'אבל אמרו חכמים', שמדרבנן צריך שני שלוחים, ואילו רבי יהודה לא סבר תקנה זו.

המשנה תבאר את סדר הדברים שהיו עושים לה בבית דין הגדול ובבית המקדש קודם שהשקו אותה.

משנה. הָיוּ הבעל והשלוחים מַעֲלִין אוֹתָהּ – את האשה לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל של שבעים ואחד דיינים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וּמַאֲיִמִין עָלֶיהָ – מפחידים אותה ממי הסוטה, כדי שאם נבעלה תודה בכך ולא תצטרך להיבדק, כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּאֲיִמִין עַל עִדֵּי נְפָשׁוֹת – כמו שמצינו שמפחידים עדים שעל פי עדותם הורגים אדם. וְאוֹמֵר לָהּ הדיין כדי לפתוח בפניה דרך להודות, בִּתִּי, יתכן שאכן זנית תחת בעלך, שהַרְבֵּה יַיִן עוֹשֶׂה – גורם לבא לידי עבירה, וכן הַרְבֵּה שְׂחוֹק עוֹשֶׂה, הַרְבֵּה יַלְדוּת עוֹשֶׂה, הַרְבֵּה שְׁכֵנִים הָרָעִים עוֹשִׁין. ואם אכן זנית, אל תגרמי לעצמך מיתה מנוולת הבאה על ידי שתיית המים, אלא תודי בכך. וכן אומר לה, עֲשִׂי – אם אכן זנית, תודי לִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדוּשָּׁה – למען כבוד שם השם שנכתב על המגילה שֶׁלֹּא יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם – שכך היו עושים. כמו כן וְאוֹמֵר לְפָנֶיהָ דְּבָרִים שֶׁאֵינָם כְּדֵי לְשׁוֹמָעָן – שאין ראוי לה שתשמע אותם, על הצדיקים שחטאו והודו כפי שיתבאר בגמרא, הֵיא – משמיעים בפניה וְכָל מִשְׁפַּחַת בֵּית אָבִיהָ – ובפני משפחתה, בשביל שתודה. אִם השתכנעה האשה להודות וְאָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי – שזינתה תחת בעלה, הרי היא שׁוֹבֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ – כותבת שובר שזינתה והפסידה את כתובתה, וְיוֹצֵאת מבעלה בגט. וְאִם אף לאחר כל מה שאמרו לה, עמדה על דבריה וְאָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי, הִיא מַעֲלִין אוֹתָהּ לְשַׁעַר הַמִּזְרָח – השער החיצוני של הר הבית, שֶׁעַל פֶּתַח שַׁעַר נִקָּנוֹר – ומשם לשער העזרה הנקרא שער ניקנור,

המשך בעמוד כז

שָׁם הוא המקום שבו היו **מְשַׁקְּעִין אֶת הַסּוֹטוֹת, וּמְטַהֲרִין אֶת הַיּוֹלְדוֹת** – שהיו עומדות שם היולדות בשעה שמקריבים את קרבן טהרתם, **וּמְטַהֲרִין אֶת הַמְצוֹרָעִין** – מזים את הדם על ידם ורגלם. **וְכֹהֵן אוֹחֵז בִּכְנָפֶיהָ** – בפתח הצואר, ומושך כלפי מטה, **אִם נִקְרָעוּ** בגדיה מחמת המשיכה, **נִקְרָעוּ** ואינו מקפיד על כך, **וְאִם נִפְרְמוּ** – ואף אם נפרמו לקרעים רבים, **נִפְרְמוּ**, וכך מושך הכהן את בגדה **עַד שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת לִבָּהּ.** וכן, **וְסוֹתֵר אֶת שְׁעָרָהּ** – מתיר הכהן את שערה מקשירתו לאחר שגילה את שערה, כדי לנוולה ויגרום לה שתודה. **רַבִּי יְהוּדָה** חולק **וְאוֹמֵר, שֹאִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה לֹא הָיָה מְגַלֶּהוּ, וְאִם הָיָה שְׁעָרָהּ נָאֶה לֹא הָיָה סוֹתֵר,** כדי שלא יתגרו בה הכהנים. אם **הָיְתָה מְתַכָּסָּה בִּלְבָנִים** – אם היתה לבושה בגדים לבנים, **מְכַסָּה בְּשְׁחוֹרִים** – מלבישים לה בגדים שחורים כדי לנוולה. וכן אם **הָיָה עָלֶיהָ כְּלֵי זָהָב** - תכשיטי זהב,

וְקַטְלִיאוֹת – תכשיט המקיף את הצואר מלפניה, נְזָמִים וְטַבָּעוֹת, מַעֲבִירִין – מסירים אותם מִמֶּנָּה כְּדֵי לְנַוְולָהּ, בשביל שתודה. וְאַחַר כָּךְ – אחר שקרע הכהן את בגדה עד בנגד הלב, מֵבִיא חֶבֶל מִצְרִי – העשוי מסיב הגדל סביב הדקל, וְקוֹשְׁרוֹ לְמַעֲלָה מִדַּדֶּיהָ בשביל שלא יפלו בגדיה עוד כלפי מטה. וְכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת את הסוטה בבזיונה ובבושתה בָּא לִרְאוֹת, חוּץ מֵעֲבֶרֶיהָ וְשִׁפְחוֹתֶיהָ, שְׁמִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גַּס בָּהֶן היא לא תודה בפניהם. וְכָל הַנָּשִׁים מוּתָּרוֹת לִרְאוֹתָהּ בשעת ניוולה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְנִטְמְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתֶכֶנָּה" – על ידי שיראו הנשים מה שעושים לסוטה, ישמרו עצמם שלא לבוא לידי זימה וזנות.

גמרא. שנינו במשנה, שהיו מביאים את הסוטה לבית דין הגדול בירושלים. שואלת הגמרא, מְנָהֲנֵי מִילֵּי – שלגבי סוטה צריך בית דין של שבעים ואחד דיינים. ומשיבה, אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר גַּמְדָּא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, אָתְיָא – לומדים בגזירה שווה 'תּוֹרָה' 'תּוֹרָה', כְּתִיב הָכָא – לגבי סוטה "וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל הַתּוֹרָה" וּכְתִיב הָתָם – לגבי זקן ממרא "עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ", ולומדים מַה לְּהַלָּן בְּשִׁבְעִים וְאֶחָד – שזקן ממרא חייב דווקא אם הורה כנגד בית דין הגדול, אַף כָּאן – השקאת הסוטה היא בְּשִׁבְעִים וְאֶחָד.

שנינו במשנה, וּמַאֲיִימִין עָלֶיהָ וְכוּ' כדי שאם זינתה תודה ולא ישקו אותה. מקשה הגמרא, וּרְמִינְהוּ, כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּאֲיִימִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תִשְׁתֶּה כָּךְ מַאֲיִימִין עָלֶיהָ שֶׁתִּשְׁתֶּה, שאומרים לָהּ בִּתִּי, אִם בָּרוּר לָךְ הַדָּבָר שֶׁטָּהוֹרָה אַתְּ ולא נבעלת בסתירה, עֲמְדִי עַל בּוּרְיֵיךְ – תסמכי על כך שאת נקייה מעוון, וּשְׁתִי את המים ולא תינזקי מהם, לְפִי שֵׁאֵין מַיִם הַמָּרִים הַזֹּמְנִין אֶלָּא לְסֵם יָבֵשׁ שֶׁמּוּנָּח עַל בָּשָׂר חַי, אִם יֵשׁ שָׁם מַכָּה והבשר פתוח, הרי הסם מְחַלְחֵל וְיוֹרֵד לגוף, אך אם אֵין שָׁם מַכָּה, אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלוּם – שאינו מחלחל לתוך הבשר, וכמו כן המים המרים לא עושים דבר לאשה שלא זינתה. וקשה שהרי במשנה מבואר שמאימים עליה רק כדי שלא תשתה. מתרצת הגמרא, לֹא קַשְׁיָא, כָּאן – מה שמבואר במשנה שמאימים עליה כדי שלא תשתה, היו עושים כן קוֹדֶם שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה שכתוב בה שם השם בתוך המים, ולכן היו מאימים עליה שלא תשתה בשביל למנוע את מחיקת השם. כָּאן – מה שמבואר בברייתא שמאימים עליה גם כדי שתשתה, היו עושים כן לְאַחַר שֶׁנִּמְחֲקָה הַמְּגִילָּה ונמחק כבר שם השם, היו אומרים לה דברי תנחומים, כדי שאם היא טהורה לא תודה שזינתה מחמת שתפחד מהמים.

שנינו במשנה, וְאוֹמְרִים לָהּ דברים שאינם כדאי לשומען וְכוּ'. תָּנוּ רַבָּנָן מה הם הדברים שהיה אומר לסוטה, אוֹמְרִים לְפָנֶיהָ דְּבָרִים שֶׁל הַגָּדָה וּמַעֲשִׂים שֶׁאִירְעוּ וכתובים בַּכְּתוּבִים – בתורה, אשר נעשו בימים הָרִאשׁוֹנִים. כְּגוֹן, דברי הגדה על הפסוק "אֲשֶׁר חָכְמִים יַגִּידוּ וְלֹא כְחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם" – שהחכמים ספרו את חטאם והודו עליו ולא הסתירו אותם. החכמים הם יהודה וראובן, שֶׁיְּהוּדָה הוֹדָה שבא על תמר וְלֹא בוֹשׁ להודות, וּמָה חַיֵּי סוֹפוֹ, שזכה ונָחַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וּרְאוּבֵן הוֹדָה על מעשה בלהה וְלֹא בוֹשׁ להודות, וּמָה חַיֵּי סוֹפוֹ, זכה וְנָחַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וכגון אלו הדברים היו אומרים לסוטה, כדי לשכנעה להודות אם זינתה. שואלת הברייתא, וּמַה שְׁכָרָן – מה השכר שקיבלו ראובן ויהודה על מה שהודו. מפסיקה הגמרא ומקשה על הברייתא, מַה שְׁכָרָן – מה כוונת הברייתא ששאלה מה שכרן, כְּדָקָא אָמְרִינַן – והרי התבאר שנחלו חיי העולם הבא. מתרצת הגמרא, אֶלָּא כוונת הברייתא בשאלתה, מַה שְׁכָרָן שקיבלו בָּעוֹלָם הַזֶּה. משיבה הברייתא, קיבלו שכרם אף בעולם הזה, שנאמר עליהם "לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא עָבַר זָר בְּתוֹכָם".

שואלת הגמרא על הברייתא, בִּשְׁלָמָא בִּיהוּדָה אַשְׁכְּחַן דְּאוֹדֵי, דִּכְתִיב כששלחה אליו תמר את הסימנים "וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה מִמֶּנִּי", הרי שהודה. אֶלָּא רְאוּבֵן מְנָלַן דְּאוֹדֵי – היכן מצאנו שהודה מעצמו במעשה בלהה. משיבה הגמרא, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב "יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת" "וְזֹאת לִיהוּדָה" – מפני מה שונה ברכת יהודה ומתחילה ב'וזאת ליהודה', לומר לך שכָּל אוֹתָן שָׁנִים שֶׁחָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר הָיוּ עַצְמוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה שהעלו ישראל ממצרים מְגוֹלָּלִין בָּאָרוֹן – מתגלגלים ומתפרקים בארון, עַד שֶׁעָמַד מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים לפני הקב"ה וְאָמַר לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִי גָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁהוֹדָה על מעשה בלהה, יְהוּדָה – שכיון שראה את יהודה מודה על מעשה תמר הודה הוא על מעשה בלהה, ועל זה אמר משה 'וְזֹאת לִיהוּדָה' – שיהודה אבריו מפורקים ואילו ראובן שלדו קיים. מִיָּד 'שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה' – התקבלה תפילתו של משה על יהודה, וְעַל אֹיְבָיו תְּהֵא לְשָׁפָא – וחזרו אבריו למקום חיבורם. וְלֹא הָוָה קָא מְעַיְּילִין לֵיהּ לְמִתִּיבְתָּא דִּרְקִיעָא – אך עדיין לא הכניסו את יהודה לישיבה של מעלה, עד שהתפלל משה 'וְאֶל עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ', והכניסוהו לישיבה של מעלה. וְלֹא הָוָה קָא יָדַע מַשְׁכַּל וּמַטְרַח בְּשִׁמְעָתָא בַּהֲדֵי רַבָּנָן – אך עדיין לא היה יודע יהודה לשאת ולתת בדברי תורה עם החכמים, עד שהתפלל משה 'יָדָיו רָב לוֹ' – שיהיה לו כח לנצח במלחמתה של תורה, ואחר שהתפלל כך, ידע לשאת ולתת בדברי תורה. אך לֹא הָוָה קָא סָלְקָא לֵיהּ שְׁמַעְתָּא אַלִּיבָּא דְּהִילְכְתָא – עדיין לא היה זוכה יהודה לומר דברים שיתקבלו להלכה, עד שהתפלל משה 'וְעֵזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה'. הרי מפורש שראובן הודה על חטאו.

מקשה הגמרא, בִּשְׁלָמָא יְהוּדָה דְּאוֹדֵי – מובן שהודה, כִּי הֵיכִי דְּלֹא תִישָׁרֵף תָּמָר - שעל ידי הודאתו נמנעה שריפתה, אֶלָּא רְאוּבֵן לָמָּה לֵיהּ דְּאוֹדֵי – מפני מה הודה, והרי וְהָאָמַר רַב שֵׁשֶׁת חֲצִיף עָלַי (בַּר יִשְׂרָאֵל) דְּמַפָּרֵיט חֲמָאיה - המודה ברבים שחטא הרי הוא חצוף, שמראה שלא מתבייש בדבר. מתרצת הגמרא, שראובן הודה כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִיחְשְׁדוּ אֲחוֹתֵי - כדי שלא יחשוד יעקב בשאר האחים שהם חטאו ובלבלו את מיטתו.

שנינו במשנה, אִם אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי וְכוּ', כותבת ונותנת לבעל שטר שכתוב בו זניתי והפסדתי את כתובתי. שְׁמַעְתְּ מִינַּהּ – נלמד מדברי המשנה שכּוֹתְבִין שׁוֹבֵר – ולא כשיטת רבי יהודה בבבא בתרא, שיכול הלווה לומר שאינו פורע את חובו עד שיחזיר לו המלווה את שטר ההלואה כדי שלא יוכל לתבוע אותו שוב, ואינו מסתפק בכך שיכתוב המלווה שובר שפרע לו הלווה את החוב, מפני שיכול לטעון שאינו יכול לשמור את השטר כל ימיו שלא יאבלו אותו העכברים וכדומה. וממה שמבואר במשנה שהאשה כותבת לבעל שאינו חייב לה כתובה, ולא מצריכים את האשה להחזיר לבעל את כתובתה, משמע כשיטת רבי יוסי שחולק שם. אָמַר אַבָּיֵי אין ראיה מהמשנה שסוברת כרבי יוסי, משום שבְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה עָסְקִינַן - המשנה דיברה על מקום שנהגו שלא לכתוב כתובה לאשה, אלא סומכים על תקנת חכמים שאם מת הבעל או גירשה חייב לה כתובה, ובמקום כזה שאין כתובה לקרוע, גם לפי רבי יהודה תכתוב לו שובר.

שנינו במשנה, וְאִם אָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי מַעֲלִין אוֹתָהּ לְשַׁעֲרֵי מִזְרָח. מקשה הגמרא, מַעֲלִין אוֹתָהּ - וכי היא הייתה מחוץ לעזרה שיש צורך להעלותה לשם,